

3. Остапенко Е.О. Професійно важливі якості майбутніх економістів як основа їх професійного саморозвитку. *Вища освіта України*. К., 2011. № 3. Т. III (28). С. 189–195.

4. Поясок Т.Б. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх фахівців фінансово-економічного профілю у вищих навчальних закладах: дис... канд. пед. наук; спец.: 13.00.04; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. К., 2004.

Науковий керівник: О.В. Лебідь, д-р пед. наук, доц.

І.В. Ланова

старший викладач,

*кафедра професійної та соціально-гуманітарної освіти,
Криворізький національний університет*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Однією з головних передумов сталого соціально-економічного розвитку країни є формування відповідного професійного рівня її кадрового потенціалу. Нині, коли в усіх галузях виробництва відбуваються реформаційні процеси, виникла потреба в підготовці високоосвічених, висококваліфікованих та висококультурних фахівців, які не тільки володіють високим рівнем професіоналізму у своїй галузі, а й уміло його застосовують на практиці. У Національній доктрині розвитку освіти йдеться про нагальні й перспективні вимоги до фахівців, про необхідність самоосвіти, підвищення професійного рівня, готовності до професійної діяльності. Майбутні спеціалісти мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової незалежної України.

У період розбудови нової держави, оновлення всіх галузей життєдіяльності суспільства, коли вища школа орієнтується на всебічний і гармонійний розвиток особистості, посилення зв'язку змісту навчання з обраною професією, рівень професійної підготовки майбутнього фахівця визначається сформованістю його мовної компетенції та мовленнєвої професійної компетентності.

Питання компетентнісного підходу до навчання набуває нині особливої актуальності, що зумовлюється типовою проблемою: студенти – майбутні спеціалісти – здатні опанувати знання, але мають труднощі із застосуванням цих знань надалі в різних життєвих і професійних ситуаціях, на практиці, у контактах з представниками свого фаху.

Сучасний етап розвитку вітчизняної вищої освіти характеризується реалізацією ідеї компетентнісного підходу, зокрема проблемою формування професійної мовленнєвої компетентності у студентів технічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Сучасні концепції й положення про професійно орієнтовану сутність мовленнєвої діяльності, що вважається одним із компонентів професійної готовності майбутнього фахівця, є домінуючими в пошуках шляхів і механізмів формування професійних умінь. Мовленнєвий розвиток студентів технічних спеціальностей визначається якісним рівнем їх мовленнєвої діяльності, яка виявляється в професійній діяльності, а також у процесі його самореалізації як форми самопрояву, досягнення окремої мети, осмислення сутності професійної мовленнєвої діяльності.

У матеріалах Болонського процесу підкреслюється, що використання терміна «компетентність» для визначення цільових установок вищої освіти знаменує зрушення від суто академічних норм оцінювання до комплексного оцінювання професійної підготовки випускників ЗВО, а компетентнісний підхід до підготовки студентів вищих технічних закладів освіти – майбутніх фахівців – полягає в набутті й розвитку в них різних компетенцій, які визначають його успішну адаптацію в суспільстві. Поняття професійної мовленнєвої компетентності визначається через низку вимог, що вносяться до обов'язкового розв'язання питань і завдань, які спираються на базову кваліфікацію спеціаліста. На відміну від терміна «кваліфікація», компетенції включають, крім суто професійних знань і умінь, що характеризують кваліфікацію, такі якості, як ініціативність, співпраця, здатність до роботи в колективі, мовленнєві здібності, уміння вчитися, оцінювати, логічно мислити, відбирати й використовувати відомості. З позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю розв'язувати проблеми різної складності на основі наявних

знань і досвіду. Компетенції можна визначити як сукупність здібностей реалізації свого потенціалу для успішної діяльності.

В умовах орієнтації вищої школи на всебічний і гармонійний розвиток особистості, посилення зв'язку змісту навчання з обраною професією особливого значення для формування професійної мовленнєвої компетентності студентів набуває вдосконалення змісту вищої освіти, відповідно до принципів якої у студентів технічних спеціальностей ЗВО повинні вироблятися певні професійні якості, у тому числі й мовна підготовка, що передбачає вільне володіння українським фаховим мовленням.

У наукових працях І. Зимньої, О. Киричука, О. Леонтьєва, В. Семиченко, Н. Тарасевич та ін. подається характеристика різних чинників, які сприяють успішному розвитку професійного мовлення в студента. У дослідженнях Ш. Амонашвілі, Н. Бабич, Н. Головань, О. Горської, Н. Жигилій, Л. Зінченко, О. Іванової та ін. підкреслюється специфіка мовленнєвих умінь як прояв професіоналізму, визначається структура і зміст комунікативності, пропонується методика керування процесом формування мовленнєвих умінь у системі навчання студентів-нефілологів.

Сучасні концепції й положення про професійно орієнтовану сутність мовленнєвої діяльності, що вважається одним із компонентів професійної готовності майбутнього фахівця, є домінуючими у пошуках шляхів і механізмів формування професійних умінь. Мовленнєвий розвиток студентів технічних спеціальностей визначається якісним рівнем їх мовленнєвої діяльності, яка виявляється в професійній діяльності, а також у процесі його самореалізації як форми самопрояву, досягнення окремої мети, осмислення сутності професійної мовленнєвої діяльності.

Реалізація формування у студентів професійної мовленнєвої компетентності відбувається на заняттях з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», який ураховує особливості викладання мови у нефілологічних закладах вищої освіти, вимагаючи професійно орієнтованої комунікації, спрямованої на конкретного адресата – фахівця певної професійної спеціалізації. Динамічні зміни життя зумовлюють потребу в таких фахівцях, які здатні гнучко й

оперативно адаптуватися до нових вимог, адекватно реагувати на нові виклики, навчатися протягом усього життя, розвиватися та творити.

Оволодіння основами будь-якої професії розпочинається з системи загальних і професійних знань, тобто опанування фахівцем наукового дискурсу професії, або професійного мовлення, – галузевої термінології й фразеології, доречним і доцільним використанням, умінням застосовувати в певній професійній ситуації. Завданням вищої школи є підготовка висококваліфікованих фахівців, які матимуть ґрунтовні знання зі свого фаху й доцільно їх використовуватимуть, які вільно володітимуть державною мовою в усній і писемній її формах та матимуть високий рівень володіння професійним мовленням.

Отже, формування мовленнєвої компетентності майбутніх інженерів закладів вищої освіти буде ефективнішим за умов: визначення й цілеспрямованого формування професійних якостей, необхідних у реальній професійній діяльності; упровадження в навчальний процес моделі формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх інженерів; компетентності майбутніх інженерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.

О.В. Лебідь

*доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки,
психології та соціальної роботи
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро*

СЕРВІСИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВИТИ

Події останнього року стали викликом для системи освіти України. Дуже стрімкий перехід закладів освіти, зокрема закладів вищої освіти, на дистанційну форму навчання «гостро ставить питання про те, чи здатні зараз цифрові технології запропонувати адекватні інструменти, ресурси та сервіси для організації зручної і

Організаційний комітет:

Б.І. Холод, доктор економічних наук, професор (голова оргкомітету);
Н.П. Волкова, доктор педагогічних наук, професор (заступник голови);
О.Б. Тарнопольський, доктор педагогічних наук, професор (заступник голови);
С.В. Сапожников, доктор педагогічних наук, професор;
М.Р. Кабанова, кандидат філологічних наук, доцент;
О.В. Лебідь, доктор педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар);
М.Є. Карнова, аспірант кафедри педагогіки та психології (відповідальний секретар);
Асоціація випускників аспірантури та докторантури ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

С 89 Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень: II Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та науковців: тези доповідей, Дніпро, 25 березня 2021 р. [Електронне видання]. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – 239 с.

ISBN 978-966-434-507-8

Збірник містить тези доповідей молодих вчених та студентів – учасників II Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців «Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень». Наведено різні підходи до психологічних та педагогічних аспектів сучасної освітології.

УДК 378.1

Відповідальні за випуск:

Н.П. Волкова, завідувачка кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, доктор педагогічних наук, професор;
О.Б. Тарнопольський, завідувач кафедри прикладної лінгвістики та методики навчання іноземних мов, доктор педагогічних наук, професор.

ISBN 978-966-434-507-8

© Університет імені Альфреда Нобеля,
оформлення, 2021